

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ
ІМЕНІ ГЕРОЇВ ЧОРНОБИЛЯ

ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ»

обов'язкова професійна
за освітньо-професійною програмою «Пожежна безпека»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 26 «Цивільна безпека»
за спеціальністю 261 «Пожежна безпека»

Рекомендовано кафедрою управління у
сфері цивільного захисту
на 2023-2024 навчальний рік.
Протокол від 28 серпня 2023 року № 1.

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Нормативно-правове регулювання у сфері цивільного захисту».

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Нормативно-правове регулювання у сфері цивільного захисту» спрямована на підготовку висококваліфікованих фахівців, які можуть самостійно і нормативно-обґрунтовано вирішувати професійні завдання у сфері цивільного захисту.

Постійні зміни в законодавстві України, внесення доповнень в існуючі закони та підзаконні нормативно-правові акти, видання нових, зміна моделей регулювання державою питань у сфері цивільного захисту відображаються на діяльності суб'єктів забезпечення цивільного захисту.

Вкрай важливим є:

- вміння орієнтуватися в усіх питаннях нормативно-правового регулювання діяльності в сфері цивільного захисту;
- самостійно і систематично вивчати основні положення чинних законів та нормативно-правових актів у сфері цивільного захисту;
- користуватися професійними термінами, застосовувати свої законні права і виконувати обов'язки в суворій відповідності з чинним законодавством.

Інформація про науково-педагогічних працівників

Загальна інформація	Пасинчук Кирило Миколайович, доцент кафедри управління у сфері цивільного захисту, кандидат педагогічних наук
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет № 427
E-mail	Rasynchuk_Kyrylo@chipb.org.in
Наукові інтереси	правові основи організації та забезпечення цивільного захисту в Україні, криміналістика, кримінальне право, дослідження пожеж та їх наслідків
Професійні здібності	здатність робити навчальний матеріал доступним; творчість у роботі; педагогічно-вольовий вплив на здобувачів; здатність організувати колектив здобувачів; педагогічний такт; здатність зв'язати навчальний предмет з професійною діяльністю; спостережливість; педагогічна вимогливість
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1. Гора В. А. Правові основи цивільного захисту. Навчальний посібник. / В. А. Гора, Т. М. Ковалевська, О. О. Островерх, К. М. Пасинчук. За ред. д. е. н., доц. Т. М. Кришталь. – Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2017. – 236 (Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 69997 від 24.01.2017 року); 2. Пасинчук К. М., Поздняков Р. І. Організаційно-правові аспекти механізму державного управління ризиками надзвичайних ситуацій / Гуманітарний

	<p>дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю. 21 квітня 2022 року, м. Черкаси. Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2022. 294 с. С. 197-200.</p> <p>3. Пасинчук К. М., Поздняков Р. І. Системний підхід в забезпеченні цивільного захисту / Наука про цивільний захист як шлях становлення молодих вчених / Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів, студентів, ад'юнктів (аспірантів). – Черкаси: Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2022. – 305 с. С. 261-262.</p> <p>4. Пасинчук К. М., С. Лелюх, Р. Романюк Деякі проблеми функціонування ЄДСЦЗ в Україні (правовий аспект) / Організаційно-управлінське та економіко-правове забезпечення діяльності Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ): Матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф., м. Черкаси, 11 березня 2022 р. – Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2022. – 208 с. С. 27-29.</p> <p>5. Пасинчук К. М., І. Марченко, А. Добренко Порівняльний аналіз нормативно-правового регулювання діяльності ЄДСЦЗ в Україні / Організаційно-управлінське та економіко-правове забезпечення діяльності Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ): Матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф., м. Черкаси, 11 березня 2022 р. – Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2022. – 208 с. С. 31-33.</p> <p>6. Кришталь Тетяна Миколаївна, Пасинчук Кирило Миколайович, Пасинчук Катерина Анатоліївна «Організаційно-структурна побудова ланки ОТГ територіальної підсистеми ЄДСЦЗ» / Здобутки та досягнення прикладних та фундаментальних наук XXI століття: матеріали III Міжнародної наукової конференції, м. Черкаси, 29 липня, 2022 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. — Вінниця: Європейська наукова платформа, 2022. – 352 с. – С. 117-119.</p>
--	---

Загальна інформація	Мельник Ольга Григорівна, доцент кафедри управління у сфері цивільного захисту, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет № 129
E-mail	Melnyk_Olha@chipb.org.in

Наукові інтереси	удосконалення нормативно-правового регулювання у сфері цивільного захисту, прогнозування виникнення надзвичайних ситуацій, застосування програмних засобів візуалізації та 3D-моделювання під час підготовки фахівців ДСНС України, підвищення якості захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційній системі ДСНС України
Професійні здібності	інноваційний підхід до розвитку професійних знань та навичок, постійне самовдосконалення, опрацювання актуальних проблем у сфері цивільного захисту, значний досвід науково-педагогічної роботи
Наукова діяльність за освітнім компонентом	<p>1. Мельник О. Г. Нормативно-правовий механізм державного регулювання соціального забезпечення осіб, постраждалих внаслідок надзвичайних ситуацій воєнного характеру / Мельник О., Мельник Р. // Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. Тому 34 (73) № 1, 2023. С. 69–74.</p> <p>2. Мельник О. Г. Розроблення методу захисту інформації інформаційно-аналітичних систем для здійснення управління силами та засобами цивільного захисту в умовах децентралізації / Мельник О. Г., Мельник Р. П. // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Технічні науки. Том 32 (71). Ч. 1. № 2, 2021. С. 188–193.</p> <p>3. Мельник О. Г. Проектування засобів цивільного захисту для управління пожежною безпекою житлового фонду / Мельник О. Г., Мельник Р. П. // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Технічні науки. Том 31 (70) № 5, 2020. С. 88–93.</p> <p>4. Мельник О. Г. Розроблення технічних засобів моніторингу та прогнозування для цивільного захисту та управління національною безпекою / Алімов Б. О., Мельник О. Г., Мельник Р. П. // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука», № 13 (93), 2020. С. 41–45.</p> <p>5. Денисюк Д., Мельник О. Щодо розмежування повноважень між МВС України та ДСНС України в сфері цивільного захисту. Організаційно-управлінське та економіко-правове забезпечення діяльності Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ): мат-ли VIII Всеукр. наук.-практ. конф. (16 березня 2023). Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2023. С. 51–54.</p> <p>6. Тачинський Д., Мельник О. Особливості здійснення</p>

	<p>страхування у сферах цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки. Організаційно-управлінське та економіко-правове забезпечення діяльності Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ): мат-ли VIII Всеукр. наук.-практ. конф. (16 березня 2023). Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2023. С. 107–109.</p> <p>7. Ілляш В., Мельник О. До питання про функціонування інтегрованої автоматизованої системи державного нагляду (контролю). Організаційно-управлінське та економіко-правове забезпечення діяльності Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ): мат-ли VII Всеукр. наук.-практ. конф. (11 березня 2022). Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2022. С. 15–16.</p>
--	--

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з дисципліни проводяться згідно з затвердженим розкладом.

Консультації з дисципліни проводяться протягом семестру щовівторка з 15:00 до 16:00 в аудиторії № 129. В разі потреби здобувача отримати додаткову консультацію – час узгоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни:

- формування в майбутніх фахівців системи основоположних знань, уявлень та відомостей про науково-теоретичне обґрунтування механізмів державного регулювання, функцій, структури, повноважень, особливостей органів виконавчої влади в сфері цивільного захисту;

- вивчення особливостей функціонування єдиної державної системи цивільного захисту в умовах воєнного стану;

- формування уявлення про технології розв'язання основних організаційно-управлінських завдань в діяльності органів та підрозділів цивільного захисту, як складової ЄДСЦЗ;

- підготовка висококваліфікованих фахівців, які можуть самостійно і нормативно-обґрунтовано вирішувати завдання державного нагляду (контролю) за додержанням та виконанням вимог законодавства у сфері цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки;

- вивчення порядку застосування норм адміністративного права та порядку розгляду адміністративних справ інспекторами наглядових органів системи ДСНС України в справах про адміністративні правопорушення у сфері цивільного захисту;

- формування навичок творчого мислення та здатності до професійного саморозвитку.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	обов'язкова професійна	обов'язкова професійна
Рік підготовки	4-й	4-й
Семестр	7-й	7-й
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	3	3
- кількість модулів		
- загальна кількість годин	90 год.	90 год.
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	14 год.	8 год.
- практичні заняття (годин)	0 год.	0 год.
- семінарські заняття (годин)	18 год.	10 год.
- лабораторні заняття (годин)	0 год.	0 год.
- курсовий проект (робота) (годин)	0 год.	0 год.
- інші види занять (годин)	0 год.	0 год.
- самостійна робота (годин)	58 год.	72 год.
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	0 год.	0 год.
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	диференційний залік	диференційний залік

Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Нормативно-правове регулювання у сфері цивільного захисту» вимагає знань навчальних дисциплін з циклу професійної підготовки: «Пожежна безпека територій, будівель та споруд», «Пожежна безпека електроустановок» та ін.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Пожежна безпека» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
Аналізувати і прогнозувати суспільні явища й процеси, знати нормативно-правові засади забезпечення пожежної безпеки, питання правового регулювання забезпечення пожежної безпеки об'єктів і територій.	ПРН03

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Усвідомлення функцій держави з питань пожежної безпеки, форм реалізації цих функцій, правових основ пожежної безпеки; дотримання загальних принципів та норм правового регулювання забезпечення пожежної безпеки об'єктів і територій.	ПК11

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. Державне регулювання у сфері цивільного захисту.

Тема 1. Організаційно-правові засади діяльності із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій.

Загальне поняття навчальної дисципліни. Поняття системи права у сфері цивільного захисту. Нормативно-правова база. Правове регулювання забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях. Загальні вимоги до організації техногенної та пожежної безпеки на об'єктах.

Тема 2. Загальна частина адміністративного права України.

Поняття адміністративного права. Адміністративно-правові відносини. Адміністративно-правові норми. Адміністративні правопорушення. Адміністративна відповідальність. Юридичний склад адміністративних правопорушень у сфері цивільного захисту (пожежної безпеки).

Тема 3. Загальні положення адміністративного процесу. Проведення в справах про адміністративні правопорушення в сфері цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки.

Основні положення адміністративного процесу. Порушення адміністративної справи та протокол про адміністративне правопорушення. Розгляд адміністративних справ. Виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.

Тема 4. Правова регламентація ліцензійної та дозвільної діяльності наглядових органів системи ДСНС України.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Форма здобуття освіти (очна (денна))					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота
7-й семестр						
Модуль 1. Державне регулювання у сфері цивільного захисту						
Тема 1. Організаційно-правові засади діяльності із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій	24	4	4	-	16	-
Тема 2. Загальна частина адміністративного права України	24	4	4	-	16	-
Тема 3. Загальні положення адміністративного процесу. Проведення в справах про адміністративні правопорушення в сфері цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки	24	4	4	-	16	-
Тема 4. Правова регламентація ліцензійної та дозвільної діяльності наглядових органів системи ДСНС України	18	2	4	-	10	2
Разом за модулем 1	90	14	16	-	58	2

Назви модулів і тем	Форма здобуття освіти (заочна (дистанційна))					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота
7-й семестр						
Модуль 1. Державне регулювання у сфері цивільного захисту						
Тема 1. Організаційно-правові засади діяльності із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій	24	2	2	-	18	-

Тема 2. Загальна частина адміністративного права України	24	2	2	-	18	-
Тема 3. Загальні положення адміністративного процесу. Проведення в справах про адміністративні правопорушення в сфері цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки	24	2	2	-	18	-
Тема 4. Правова регламентація ліцензійної та дозвільної діяльності наглядових органів системи ДСНС України	18	2	4	-	18	-
Разом за модулем 1	90	8	10	-	72	-

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
МОДУЛЬ 1. Державне регулювання у сфері цивільного захисту		
Тема 1. Організаційно-правові засади діяльності із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій		
1.	Лекція 1.1. Загальне поняття навчальної дисципліни. Поняття системи права у сфері цивільного захисту. Нормативно-правова база. 1. Зміст навчальної дисципліни, її задачі. 2. Поняття системи права в сфері цивільного захисту. 3. ДСНС України: завдання, функції, права. 4. Єдина державна система цивільного захисту: структура, права та завдання, режими функціонування.	2
2.	Лекція 1.3. Правове регулювання забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях. 1. Поняття та види надзвичайних ситуацій. 2. Класифікація надзвичайних ситуацій за характером походження. 3. Класифікація надзвичайних ситуацій за ступенем поширення, розміром людських втрат та матеріальних збитків. 4. Нормативно-правове регулювання забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях.	2
Тема 2. Загальна частина адміністративного права України		
3.	Лекція 2.1. Поняття адміністративного права. Адміністративно-правові відносини. Адміністративно-правові норми. 1. Поняття, структура та джерела адміністративного права. 2. Загальна характеристика Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП).	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	3. Адміністративно-правові відносини. Органи ДСНС України як учасники адміністративно-правових відносин. 4. Поняття і структура адміністративно-правової норми. 5. Класифікація адміністративно-правових норм.	
4.	Лекція 2.3. Адміністративні правопорушення. Адміністративна відповідальність. 1. Поняття адміністративного правопорушення. 2. Поняття і підстави адміністративної відповідальності. 3. Адміністративні стягнення. 4. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення.	2
Тема 3. Загальні положення адміністративного процесу. Проведення в справах про адміністративні правопорушення в сфері цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки		
5.	Лекція 3.1. Основні положення адміністративного процесу. Порушення адміністративної справи та протокол про адміністративне правопорушення. 1. Здійснення адміністративно-правової діяльності як один із основних напрямків роботи органів ДСНС. Порядок встановлення розмірів штрафів. 2. Основні положення адміністративного процесу. Стадії адміністративного процесу та його основні завдання. 3. Порушення адміністративної справи. Протокол про адміністративне правопорушення.	2
6.	Лекція 3.3. Розгляд адміністративних справ. Виконання постанов про накладення адміністративних стягнень. 1. Розгляд адміністративних справ. Постанова по справі про адміністративні правопорушення у сфері пожежної та техногенної безпеки. Оскарження та опротестування постанов по справам про адміністративні правопорушення. 2. Порядок виконання постанов по справам про адміністративні правопорушення.	2
Тема 4. Правова регламентація ліцензійної та дозвільної діяльності наглядових органів системи ДСНС України		
7.	Лекція 4.1. Правова регламентація ліцензійної та дозвільної діяльності наглядових органів системи ДСНС України. 1. Загальні положення ліцензування наглядовими органами системи ДСНС умов господарської діяльності з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення. 2. Порядок здійснення ліцензування посадовими особами органів нагляду. Контроль за дотриманням ліцензійних умов у сфері пожежної (техногенної) безпеки. 3. Основні положення щодо видачі дозволів на початок роботи підприємств та оренди приміщень. Права посадових осіб органів нагляду системи ДСНС щодо видачі дозволів.	2

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
МОДУЛЬ 1. Державне регулювання у сфері цивільного захисту		
1.	Семінарське заняття 1.2. Загальне поняття навчальної дисципліни. Поняття системи права у сфері цивільного захисту. Нормативно-правова база.	2
2.	Семінарське заняття 1.4. Правове регулювання забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях.	2
3.	Семінарське заняття 2.2. Поняття адміністративного права. Адміністративно-правові відносини. Адміністративно-правові норми.	2
4.	Семінарське заняття 2.4. Адміністративні правопорушення. Адміністративна відповідальність.	2
5.	Семінарське заняття 3.2. Основні положення адміністративного процесу. Порушення адміністративної справи та протокол про адміністративне правопорушення.	2
6.	Семінарське заняття 3.4. Розгляд адміністративних справ. Виконання постанов про накладення адміністративних стягнень.	2
7.	Семінарське заняття 4.2. Правова регламентація ліцензійної та дозвільної діяльності наглядових органів системи ДСНС України.	2
8.	Модульна контрольна робота.	2
9.	Залік.	2
Всього:		18

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань (самостійна робота)

Індивідуальні завдання можуть виконуватись здобувачами як під час семінарських занять, так і під час самостійної роботи. Формами виконання індивідуальних завдань є: написання рефератів, есе, дайджесту, аналітичного огляду, аналізу практичних та проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень та ін.

1. Зміст категорій державного управління та державного регулювання.
2. Практика вживання понять державного управління та державного регулювання у законодавстві України.
3. Основні механізми державного регулювання законотворчої діяльності для органів та підрозділів ДСНС України.
4. Функції державного регулювання діяльності органів та підрозділів ДСНС України.
5. Особливості та механізми державного управління діяльності органів та підрозділів ДСНС України.
6. Державне управління діяльності територіальних органів та підрозділів ДСНС України.
7. Повноваження Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.
8. Стратегія громадської безпеки та цивільного захисту України.
9. Регулювання державою питань цивільного захисту.
10. Адміністративне та кримінальне законодавство в діяльності органів

ДСНС України.

11. Правова регламентація заходів із запобігання та реагування на надзвичайні ситуації.

12. Порядок проходження служби рядовим і начальницьким складом ДСНС України відповідно до діючих законодавчих і нормативно-правових актів.

13. Соціальний та правовий захист працівників органів і підрозділів ДСНС України та членів їх сімей.

14. Особливості діяльності виконавчої влади, її складові елементи.

15. Співвідношення виконавчої гілки влади з державним управлінням та адміністративним правом.

16. Поняття та соціальне призначення адміністративного права.

17. Структура адміністративного права.

18. Основні джерела адміністративного права та їх загальна характеристика.

19. Поняття адміністративно-правової норми, її функції та особливості.

20. Структура адміністративно-правової норми. Характеристика її складових елементів.

21. Види (класифікація) адміністративно-правових норм та їх загальна характеристика.

22. Форми реалізації адміністративно-правових норм та вимоги до них.

23. Форми вини та їх значення в процесі доказування в справах про адміністративні правопорушення.

24. Загальна характеристика особливої частини КУпАП.

25. Особлива частина КУпАП про адміністративні правопорушення у сфері цивільного захисту.

26. Здійснення адміністративно-правової діяльності як один із основних напрямків роботи органів ДСНС України.

27. ДСНС України як адміністративно-юрисдикційний орган.

28. Стадії адміністративного процесу та його основні завдання.

29. Загальні положення застосування заходів реагування інспекторами ДСНС України.

30. Контроль, як один із способів забезпечення законності в діяльності органів ДСНС України: поняття, здійснення та вимоги до нього.

31. Звернення громадян як засіб забезпечення законності в державному управлінні.

32. Основні принципи та загальні вимоги державного нагляду (контролю).

33. Загальні положення ліцензування органами ДСНС України умов господарської діяльності з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення.

34. Основні положення щодо видачі органами ДСНС України дозволів на початок роботи підприємств та оренди приміщень.

35. Дія адміністративного та кримінального закону у просторі та часі.

Тези доповіді для участі у Всеукраїнській науково-практичній конференції «Організаційно-управлінське та економіко-правове забезпечення діяльності Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ)», на секцію «Нормативно-правове регулювання ЄДСЦЗ: стан та проблеми».

Форми та методи навчання і викладання

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи навчання (практична робота);

- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний; традуктивний;

- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;

- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;

- науково-дослідна робота;

- самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: теоретичне опитування (усне або письмове), тестування, виконання практичних завдань, доповіді, реферати, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, студентські презентації та виступи на наукових заходах, залік.

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі індивідуального опитування, проведення термінологічних диктантів, виконання письмових завдань, вирішення практичних ситуацій, виконання тестових завдань, модульної контрольної роботи.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційного заліку.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль			
Модуль 1	лекції	7	-
	семінарські заняття	7	10*
			60

	за результатами виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)	1	20	20
Разом за модуль 1				100
Разом за поточний контроль				100
II. Індивідуальні завдання (науково-дослідне)				не більше 20
- написання реферату				10
- виступ на студентській науковій конференції з публікацією тез				15
- підготовка та публікація наукової статті				20
III. Підсумковий контроль (диференційний залік)				
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Примітки: *В таблиці зазначено 10 балів – це максимальний бал за 6-те та 7-ме семінарське заняття, перші 5 семінарських занять оцінюються по 8 балів.

Поточний контроль

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів):

15-20 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни, граматично і стилістично без помилок оформлено роботу;

10-14 балів – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, у роботі допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

6-9 балів – завдання виконане частково, у роботі допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки;

1-5 балів – завдання виконане частково, у роботі допущені значні граматичні чи стилістичні помилки;

0 балів – завдання не виконане.

Доповнення виступу:

1 бал – отримують здобувачі вищої освіти, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

Запитання до доповідачів:

1 бал – отримують здобувачі вищої освіти, які своїм запитанням до виступаючого суттєво і конструктивно можуть доповнити хід обговорення теми.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, використання основної та додаткової літератури.

Бали, отримані здобувачами вищої освіти за результатами поточного контролю з дисципліни викладач оголошує в кінці кожного семінарського заняття та виставляє в Журнал обліку навчальних занять навчальної групи.

Сумарна кількість отриманих балів з кожного виду навчальної діяльності здобувача вищої освіти за різними формами поточного контролю виставляється викладачем у Журнал обліку навчальних занять навчальної групи.

Сума балів, яку накопичив здобувач вищої освіти в результаті поточного навчання, є складовою загальної підсумкової оцінки з дисципліни відповідно до виду підсумкового контролю.

Модульний контроль

Критерії оцінювання знань здобувачів під час виконання модульних контрольних робіт (*оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів*):

20 балів – надана послідовна та повна відповідь на поставлені три питання і правильно дані відповіді на тестові питання;

16-19 балів – у відповіді зроблена незначна помилка, при повних знаннях програмного матеріалу, повна відповідь на перші два питання та неповна відповідь на третє питання або є неправильні відповіді на тестові питання;

11-15 балів – у відповіді на питання зроблені деякі незначні помилки, при повних знаннях програмного матеріалу, повна відповідь на перші два питання, помилки в відповідях на тестові питання;

6-10 балів – у відповіді зроблено деякі помилки, при не повних знаннях програмного матеріалу, повна відповідь на перше питання та неповна відповідь на друге і третє питання, помилки в відповідях на тестові питання;

1-5 балів – недостатня повнота викладення матеріалу, наявність неточностей при викладенні теоретичних питань. Порухення логічної послідовності викладення матеріалу. Не повні відповіді на всі питання. Помилки в відповідях на тестові питання;

0 балів – правильні відповіді на питання та тестові питання відсутні.

Сума балів, яку накопичив здобувач вищої освіти за результатами виконання модульної контрольної роботи, є складовою загальної підсумкової оцінки з дисципліни. Результати модульного контролю виставляються викладачем у Журнал обліку навчальних занять навчальної групи.

Індивідуальні завдання

Критерії оцінювання індивідуальних завдань (*оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів*)

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час підготовки індивідуального завдання, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньодисциплінарні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал.

Індивідуальна самостійна робота є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Здобувачу вищої освіти необхідно обрати одну з рекомендованих тем та самостійно виконати індивідуальне завдання, результати якого оформити у відповідній формі (реферат, презентація, тези доповіді на конференцію, наукова

публікація).

**Перелік теоретичних питань для підготовки до
модульної контрольної роботи:**

1. Зміст навчальної дисципліни, її задачі.
2. Поняття системи права в сфері цивільного захисту.
3. ДСНС України: завдання, функції, права.
4. Єдина державна система цивільного захисту: структура, права та завдання, режими функціонування.
5. Поняття та види надзвичайних ситуацій.
6. Класифікація надзвичайних ситуацій за характером походження.
7. Класифікація надзвичайних ситуацій за ступенем поширення, розміром людських втрат та матеріальних збитків.
8. Нормативно-правове регулювання забезпечення безпеки в надзвичайних ситуаціях.
9. Поняття, структура та джерела адміністративного права.
10. Загальна характеристика Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП).
11. Адміністративно-правові відносини. Органи ДСНС України як учасники адміністративно-правових відносин.
12. Поняття і структура адміністративно-правової норми.
13. Класифікація адміністративно-правових норм.
14. Поняття адміністративного правопорушення.
15. Поняття і підстави адміністративної відповідальності.
16. Адміністративні стягнення.
17. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення.
18. Здійснення адміністративно-правової діяльності як один із основних напрямків роботи органів ДСНС. Порядок встановлення розмірів штрафів.
19. Основні положення адміністративного процесу. Стадії адміністративного процесу та його основні завдання.
20. Порушення адміністративної справи. Протокол про адміністративне правопорушення.
21. Розгляд адміністративних справ. Постанова по справі про адміністративні правопорушення у сфері пожежної та техногенної безпеки. Оскарження та опротестування постанов по справам про адміністративні правопорушення.
22. Порядок виконання постанов по справам про адміністративні правопорушення.
23. Загальні положення ліцензування наглядовими органами системи ДСНС умов господарської діяльності з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення.
24. Порядок здійснення ліцензування посадовими особами органів нагляду. Контроль за дотриманням ліцензійних умов у сфері пожежної (техногенної) безпеки.
25. Основні положення щодо видачі дозволів на початок роботи підприємств та оренди приміщень. Права посадових осіб органів нагляду системи ДСНС щодо видачі дозволів.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Сумлінне дотримання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі вищої освіти, які запізнилися, до заняття не допускаються).
2. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань та обов'язкове виконання самостійних завдань, наданих викладачем.
3. Користуватися мобільними пристроями під час заняття дозволяється тільки з дозволу викладача і тільки з навчальною метою.
4. Здобувач вищої освіти має право дізнаватися свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни або в Журналі обліку навчальних занять навчальної групи.
5. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються роботи, що містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова література:

1. Гора В. А. Правові основи цивільного захисту. Навчальний посібник. / В. А. Гора, Т. М. Ковалевська, О. О. Островерх, К. М. Пасинчук. За ред. д. е. н., доц. Т. М. Кришталь. – Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2017. – 236 (Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 69997 від 24.01.2017 року).
2. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Видання третє. Київ: Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466 с.
3. Мельник Р. Загальне адміністративне право в питаннях і відповідях: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 308 с.
4. Адміністративне право України (у схемах та коментарях): навчальний посібник / В. В. Серета, Ю. С. Назар, К. М. Костовська. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 300 с.
5. Кришталь Т. М. Державне регулювання діяльності у сфері цивільного захисту. Навчальний посібник. / Кришталь Т. М., Білека А. А., Горбаченко Ю. М., Пасинчук К. М. За ред. д. е. н., доц. Т. М. Кришталь. – Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2019.
6. Горбаченко Ю.М., Грибенюк Г.С., Капля А.М., Кришталь М.А., Кришталь Т.М., Щерба Т.О. Організація управління діяльністю з попередження та ліквідації надзвичайних ситуацій / Рекомендовано Міністерством освіти та науки України як навчальний посібник для курсантів, студентів і слухачів вищих навчальних закладів МНС України (Лист від 22.02.2011 р. № 1/11-1501). – 2011. – 345 с.
7. Горбаченко Ю.М., Грибенюк Г.С., Капля А.М., Кришталь М.А., Кришталь Т.М., Щерба Т.О. Основи державного управління у сфері пожежної безпеки / Рекомендовано Міністерством освіти та науки України як навчальний посібник для курсантів, студентів і слухачів вищих навчальних закладів МНС України (Лист МОН України від 22.02.2011р. № 1/11-1497). – 2011. – 191 с.

8. Василенко В.О. Теорія і практика розробки управлінських рішень: Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2003. – 420 с.
9. Адміністративне право України. Академічний курс в 2-х книгах. Під ред. В.Б. Авер'янова. – К., 2004 р.
10. Білека А. А., Кришталь Т. М. Методичні рекомендації до виконання індивідуального завдання з навчальних дисциплін, які викладаються на кафедрі управління у сфері цивільного захисту, для здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти. – Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗУ, 2023. – 19 с.
11. Дулгерова О.М., Чубань В.С. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи з навчальних дисциплін, які викладаються на кафедрі управління у сфері цивільного захисту, для здобувачів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти. – Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗУ, 2023. – 18 с.
12. Організаційно-управлінське та економіко-правове забезпечення діяльності Єдиної державної системи цивільного захисту (ЄДСЦЗ): Матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф., м. Черкаси, 16 берез. 2023 р. – Черкаси: видавець Вовчок О. Ю., 2023. – 370 с.
13. Проблеми формування правової держави в Україні: матеріали круглого столу. – Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2022. – 108 с.

Основні законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р.
2. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 р. № 1052 «Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій».
5. Наказ ДСНС від 30.04.2020 р. № 277 «Про затвердження положень про самостійні структурні підрозділи апарату ДСНС та підрозділи у їх складі».
6. Постанова КМУ від 09.01.2014 р. № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту».
7. Постанова КМУ від 11.03.2015 р. № 101 «Про затвердження типових положень про функціональну і територіальну підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту».
8. Постанова КМУ від 24.03.2004 р. № 368 «Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями».
9. Наказ МВС України від 06.08.2018 р. № 658 «Про затвердження Класифікаційних ознак надзвичайних ситуацій».
10. Закон України від 16.03.2000 р. № 1550-III «Про правовий режим надзвичайного стану».
11. Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII «Про правовий режим воєнного стану».

12. Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII «Про національну безпеку України».
13. Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні».
14. Наказ МВС України від 27.07.2016 р. № 725 «Про затвердження Інструкції з оформлення посадовими особами ДСНС матеріалів про адміністративні правопорушення».
15. Постанова КМУ від 26.01.2015 р. № 18 «Про Державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій».
16. Постанова КМУ від 26.06.2013 р. № 443 «Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту».
17. Постанова КМУ від 14.03.2018 р. № 223 «Про затвердження Плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня».
18. Закон України від 05.04.2007 р. № 1546-VI «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».
19. Постанова КМУ від 11.07.2013 р. № 593 «Положення про порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу».
20. Постанова КМУ від 17.07.2013 р. № 564 «Про затвердження Порядку функціонування добровільної пожежної охорони».
21. Постанова КМУ від 09.08.2017 р. № 626 «Про затвердження Порядку розроблення планів діяльності єдиної державної системи цивільного захисту».
22. Постанова КМУ від 30.10.2013 р. № 841 «Про затвердження Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій».
23. Наказ МВС України від 26.04.2018 р. № 340 «Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж».
24. Наказ МВС України від 26.12.2014 р. № 1406 «Про затвердження Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та Видів оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації».
25. Наказ МВС України від 20.04.2017 р. № 325 «Про затвердження Типового положення про підрозділ з питань цивільного захисту суб'єкта господарювання».
26. Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII «Про запобігання корупції».
27. Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР «Про звернення громадян».
28. Закон України від 18.01.2003 р. № 2245-III «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
29. Постанова КМУ від 13.09.2022 р. № 1030 «Деякі питання ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки».
30. Постанова КМУ від 05.09.2018 р. № 715 «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської

- діяльності та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки Державною службою з надзвичайних ситуацій».
31. Наказ МВС України від 17.01.2019 р. № 22 «Про затвердження уніфікованої форми акта, складеного за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері техногенної та пожежної безпеки, та інших форм розпорядчих документів».
  32. Наказ МВС України від 06.02.2017 р. № 92 «Про затвердження Інструкції з організації перевірок діяльності міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування щодо виконання вимог законів та інших нормативно-правових актів з питань техногенної та пожежної безпеки, цивільного захисту».
  33. НАПБ А.01.001-2014 «Правила пожежної безпеки в Україні».
  34. Наказ МВС від 10.02.2022 р. № 116 «Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах та підрозділах Державної служби України з надзвичайних ситуацій».
  35. Постанова КМУ від 26.06.2013 р. № 444 «Про затвердження порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях».
  36. Наказ МВС України від 23.05.2016 р. № 410 «Про затвердження Положення про інструктажі, навчання та перевірку знань з питань пожежної безпеки в Міністерстві внутрішніх справ України».
  37. Наказ МНС України від 07.06.2011 р. № 587 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку створення, обладнання та забезпечення функціонування консультаційних пунктів з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях та сільських (селищних) радах».
  38. Постанова КМУ від 26.12.2003 р. № 2030 «Про затвердження Порядку обліку пожеж та їх наслідків».
  39. Наказ ДСНС України від 16.08.2017 р. № 445 «Про забезпечення ведення обліку пожеж та їх наслідків».
  40. Наказ МВС України від 22.08.2016 р. № 859 «Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною поліцією України та Національною гвардією України у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події».
  41. Постанова КМУ від 23.11.2016 р. № 852 «Деякі питання ліцензування господарської діяльності з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення».
  42. Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII «Про ліцензування видів господарської діяльності».
  43. Постанова КМУ від 05.06.2013 р. № 440 «Про затвердження Порядку подання і реєстрації декларації відповідності матеріально-технічної бази суб'єкта господарювання вимогам законодавства з питань пожежної безпеки».

44. Постанова КМУ від 20.02.2012 р. № 110 «Деякі питання надання підрозділами Державної служби з надзвичайних ситуацій платних послуг».
45. Постанова КМУ від 26.10.2011 р. № 1102 «Деякі питання надання платних послуг підрозділами Державної служби з надзвичайних ситуацій».
46. Розпорядження КМУ від 09.06.2011 р. № 550-р «Про затвердження переліку платних адміністративних послуг, які надаються Державною службою з надзвичайних ситуацій».
47. Наказ МНС України, Міністерства фінансів України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України від 03.01.2012 р. № 1/2/1 «Про затвердження Методики формування вартості платних послуг, які надаються підрозділами Міністерства надзвичайних ситуацій України».
48. Постанова КМУ від 27.09.2017 р. № 733 «Про затвердження Положення про організацію оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій та зв'язку у сфері цивільного захисту».
49. Постанова КМУ від 30.09.2015 р. № 775 «Про затвердження Порядку створення та використання матеріальних резервів для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій».

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт ДСНС України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://www.dsns.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Управління ДСНС України у Черкаській області: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://ck.dsns.gov.ua>.
3. Урядовий портал: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua>.
4. Офіційний сайт президента України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Верховної Ради України: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <https://www.rada.gov.ua>.

Розробники:

Доцент кафедри управління
у сфері цивільного захисту
канд. пед. наук

Кирило ПАСИНЧУК

Доцент кафедри управління
у сфері цивільного захисту
канд. техн. наук, ст. наук. співр.

Ольга МЕЛЬНИК